

FINNSAM:s arkivkonferens i Gävle vintern 2001

Rapport: Tor Eriksson, Örebro

Söndagen den 28 januari

Eftersom min bror bor i Gävle ville mamma och jag passa på att hälsa på honom innan konferensen började för min del. Vi kom upp med tåg från Örebro på fredagen och bodde hos honom till tisdagen veckan därpå. Således behövde jag inte boka logi åt mig med de övriga konferensdeltagarna. Gävle som är Norrlands äldsta stad anlades 1446. Söndagens samling skedde på vandrarhemmet i Gamla Gefle. Det är en mycket pittoresk stadsdel med omsorgsfullt renoverade hus, huvudsakligen från 1700-talet. Nu finns här bostäder, konsthantverksateljéer och ett museum i Joe Hills födelsehem. I vandrarhemmet som ursprungligen har varit skeppstimmermansgård bodde jag under en norrlandsresa i tidigt 1970-tal. Det var roligt att återse huset även från insidan.

Vandrarhemmet i gamla Gefle

Först samlades en liten skara Finnsammedlemmar som sedan växte fram mot eftermiddagen. En del nya medlemmar kunde upptäckas i mängden. Efter kaffet vidtog första föreläsningen, då Olle Lönnheim från Norrtälje, av finnsläkten Suhoinen, började berätta. Han presenterade en av de första lantmätarna, Olof Tresk från Hälsingtuna i Hälsingland. År 1635 fick Olof i uppdrag att utreda om man kunde bygga en kanal med slussar förbi Trollhättefallen och likaså en kanal mellan Väneren och Vättern. Olof fullföljde sitt uppdrag men kanalerna kom inte till stånd förrän långt senare. Tresk fick sedan kunglig fullmakt att utföra lantmåteriförrättningar i Norrland. Han

kartlade större delen av Torne lappmark och var i övrigt verksam i många norrländska bygder. Inom Hälsingland kartlade han bland annat finnbygderna i Hassela socken och av honom ritade kartor finns alltså bevarade, bland annat från trakten kring Kölsjön.

Olle Lönnheim berättar om Olof Tresk

Kjell Nordqvist från Järbo följde sedan med sina studier kring Gästrikefinnarna. Enligt honom finns det fyrtio kända finnbosättningar i Gästrikland. En bosättning i Valbo socken har okänt läge. Finnarna verkar ha följt vattensystemet Gavleån–Jädraån in i landskapet och huvudsakligen slagit sig ned i landskapets västra del.

Kjell Nordqvist berättar om finnbosättningarna i Gästrikland

Efter föredraget blev det tid för lite information om diverse saker. Margareta Wolf på Mitthögskolan upplyste om en resa till Arkhangelsk vid Vita Havet under kommande sommar. Gruppen skall t.ex. besöka en del byggnader i ett område helt avskuret från omvärlden. Christina Norlander visade Finnsams nya logga som hon har tagit fram. Den ser mycket bra ut.

Klockan 18.00 intogs middagen under livlig konversation som sedan fortsatte till vin och ostkex. Vid niotiden bröt jag upp från sällskapet för att gå hem till min bror igen. Så vad som hände när jag hade lämnat vandrarhemmet vet jag inte, men troligen hade de flesta trevligt någon timme till.

Måndagen den 29 januari

Dagen inleddes med en promenad från stadsdelen Brynäs, med det stolta ishockeylaget, där min bror bor till Lantmäteriverket. Här skulle vi hålla till under hela måndagen. Min bror är lantmätare, men tråkigt för mig idag arbetar han på länets lantmäterienhet. Annars hade det naturligtvis varit mycket roligt om han hade guidat oss genom Lantmäteriverket. Det hade också varit roligt att få se den avdelning där min bror arbetar, men nu vet jag i alla fall hur huset ser ut. Det är ingen vacker byggnad utan ett stort tegelkomplex, visserligen med utsprång men ändå. Särskilt trevlig verkar inte byggnaden vara. Nåväl, vi samlades i hörsalen för att höra Bengt Kjellson presentera Lantmäteriet. Han hade även ett bildspel till sin hjälp för att upplysa om Lantmäteriets uppgifter och organisation. Vi fick bl.a. veta att huvudområdena är geografisk information, fastighetsinformation, fastighetsbildning och geografisk informationsteknik. Lantmäteriet består av Lantmäteriverket och en Lantmäterimyndighet i varje län. Fastighetsbildning utförs och information tillhandahålls om landets 3,2 miljoner fastigheter. Verket är en totalförsvarsmyndighet och samordnare för landskaps- och fastighetsinformation.

Via Swedesurvey AB tillhandahålls tjänster på en växande utlandsmarknad.

Bengt Kjellson presenterar Lantmäteriet

En kopp kaffe smakade sedan med en punschulle till innan vi i två grupper spred oss i byggnaden. Min grupp besökte först forskningsarkivet under vägledning av Ronnie Engström. Han berättade att Lantmäteriverket har över tvåhundra tusen kartor i sina samlingar. De äldsta upprättades när Lantmäteriet tillkom 1628. Då gav nämligen Gustav II Adolf kartografen Anders Bure i uppdrag att utföra mätning och kartläggning av Sverige. Ronnie visade bl.a. exempel på geometriska kartor i form av skifteskartor över byar. Efter denna studie bytte grupperna plats

så att min grupp vandrade vidare till kartlagningen där Tommy Eklund tog emot. Han är kartkonservator med tidigare förflutet på Landsarkivet i Uppsala. Det är viktigt att de gamla kartorna underhålls på rätt sätt menade han. Man får inte blanda in främmande ämnen i pappret som inte har funnits där från början. Tidigare har man inte alltid tänkt så mycket på detta, så nu får man ibland återställa materialet på riktigt vis.

Lunch serverades i den stora matsalen och sedan följde en botanisering för hela gruppen i kartbutiken, där vi fick se vilka kartor man kan köpa av Lantmäteriverket.

Det finns förstås många olika kartor att välja bland och de förnyas kontinuerligt. Något som har kommit på senare år är digitala kartor som inte trycks upp för en marknad utan levereras efter beställning. Dagen avslutades sedan i forskningsarkivet där Ronnie Engström tog fram kartblad

åt oss för egna studier. Själv betraktade jag några 1600-tals kartor över Ljusnarsberg i Västmanland.

Flitiga kartstudier

Omkring klockan fyra stängde Lantmäteriverket.

De Finnsammedlemmar som ännu inte hade åkt hem skiljdes nu för att åter ses i Malung till våren. Lars-Olof Herou, Maud Wedin och kontaktpersonen på Lantmäteriverket, Eva Johansson, hade verkligen sett till att det blev en mycket bra konferens.

Tyvärr blev det inte någon gemensam rundvandring i Gävle för konferensdeltagarna, men eftersom jag skulle vara kvar till på tisdagen hade jag tid på mig att åter besöka några trevliga platser i staden. På tisdagen steg mamma och jag ombord på tåget mot Örebro igen, men jag återvänder mycket gärna till den här vackra staden med sitt attraktiva läge vid havet där många fartyg har utgått ifrån på väg ut i världen. Det är ju bra för mig att jag har min bror i Gävle så att jag har en naturlig anledning att komma hit igen.

Här följer några bilder från Gävle

